

III ZBORNİK MUZEJA GRADA ZENICE

Radovi sa simpozija "Srednjovjekovna Bosna i evropska kultura

Pod kraj 1973.godine izašao je iz štampe III Zbornik Muzeja grada Zenice - Radovi sa simpozija "Srednjovjekovna Bosna i evropska kultura", koji je simpozij održan u Zenici u jesen 1971. godine. Uz iscrpne podatke o organizaciji samog simpozija, programu rada, imponantnom broju znanstvenih i drugih javnih radnika, koji su učestvovali u radu simpozija, objavljeni su radovi predavača, koji su vrlo pregledno razvrstani u šest poglavlja. Mi ćemo u nastavku ovog osvrta na spomenuti Zbornik citirati autore i njihove radove držeći se kompozicije samog Zbornika.

BOSNA U FEUDALNOM DRUŠTVU

Prof. Nada Klaić: Problem nastajanja srednjovjekovnih gradova u sjeverozapadnom dijelu Balkanskog poluotoka.

Dr. Ignacij Voje: Odnos Celjskih grofova prema političkim prilikama u Bosni i Hercegovini u XV vijeku.

Prof.dr Đurđica Petrović: Uloga Dubrovnika u snabdevanju srednjovjekovne Bosne oružjem - XIV i XV vek.

JEZIK I PISMENOST

Prof.dr. Dalibor Brozović: O predmigracionom mozaiku hrvatsko-srpskih dijalekata na području SR Bosne i Hercegovine.

Prof.dr.Herta Kuna: Bosanski rukopisni kodeksi u svjetlu južnoslovenskih redakcija staroslavenskog.

Mr. Tomislav Raukar: O problemu bosančice u našoj historiografiji.

SREDNJOVJEKOVNA UMJETNOST NA TLU BOSNE

Prof.dr. Cvito Fisković, akademik: Dalmatinski majstori u srednjovjekovnoj Bosni i Hercegovini.

Dr. Pavao Anđelić: Zapadni uticaji na primenjenu umetnost u XIV i XV veku.

Dr. Ivanka Nikolajević: Crkva u Bilimišću kod Zenice.

Prof.dr. Pavle Vasić: O nekim vidovima srednjovjekovne nošnje u Bosni i Hercegovini.

Dr. Đuro Basler: Gnostički elementi u temeljima crkve bosanske.

S T E Ć C I

Šefik Bešlagić: Neki najnoviji rezultati istraživanja stećaka.

Dr. Muhamed Hadžijahić: Prilog Skarićevoj hipotezi o porijeklu stećaka.

Zdravko Kajmaković: Neki ikonografski motivi na stećcima.

Marko Vego: Kulturni karakter nekropole Radimlje kod Stoca.

BOSANSKE TRADICIJE

Prof.dr. Bogumil Hrabak: Tradicija o srednjovjekovnoj Bosni XV i XVI veka.

Prof.ing.arh. Džemal Čelić: Kontinuitet srednjovjekovnih formi u doba turske dominacije u Bosni i Hercegovini.

Mr. Muzafera Hadžagić: Neke napomene o muslimanskoj epskoj poeziji.

ZENICA I NJENA OKOLINA

Fikret Ibrahimpašić: Srednjovjekovni tragovi u toponomastici zeničkog kraja.

Dr. Pavo Anđelić: Ruševine srednjovjekovne crkve u Varošišću kod Vranduka.

Mr. Branka Raunig: Osnovni izvještaj o iskopavanju srednjovjekovne utvrde Vranduk 1968. godine.

Većina radova popraćena je crtežima i ilustracijama u crno-bijeloj tehnici, pa je šteta da je izostao popis (registar) tog ilustrativnog materijala.

U uvodnom dijelu, nakon otvaranja simpozija, citirani su pozdravi predsjednika SO-Zenica mr. Abdulaha Mutapčića, direktora Zavoda za zaštitu spomenika kulture SR BiH prof.ing.arh. Džemala Čelića, predstavnika Filozofskog fakulteta iz Beograda prof.dra Branka Gavele i direktorice Staroslavenskog instituta "Svetozar Ritig" iz Zagreba dr. Anice Nazor.

Vjerojatno je kratkoća vremena razlogom da nisu objavljeni biografski i bibliografski podaci svih predavača. Možda to treba pripisati samim predavačima. To su vrlo korisni podaci u ovakvoj ediciji revijalnog karaktera.

Registrom toponima i spomenutih imena u radovima predavača omogućena je bolja preglednost i brzo pronalaženje potrebnih podataka.

Ozbiljnost organizacionih napora, koje je morao svladati ovaj mladi, no značajni, pokrajinski muzej, poznat po svojim aktivnostima za održavanje nekoliko simpozija s raznolikom tematikom, vidno se uočava i ovim zbornikom.

Tema simpozija "Srednjovjekovna Bosna i evropska kultura" naglasila je susret Bosne sa susjednim kulturama, kao i procese prilagođavanja i stapanja tih kultura s onim što je nicalo, razvijalo se i razvilo na ovim prostorima u to doba.

Spomenuta je uloga sinova proširene Bosne u stvaralačkom geniju evropske kulture i uloga sinova Bosne na Istočnom Parnasu u prostranom Otomanskom carstvu. Ovim, zeničkim simpozijem zapravo je otvoren pogled u zbivanja u Bosni u predtursko doba, ali je i uočena zadaća znanstvenih radnika u valorizaciji Islamske kulture u Bosni i Hercegovini i uključivanje njihova stvaralaštva na Istočnom Parnasu u našu kulturnu baštinu.

Muzej grada Zenice ovim simpozijem upozorava na potrebu daljnjih zaoravanja brazda na kulturnom, prosvjetnom, povijesnom i arheološkom području u minulim stoljećima. Znanstveni radnici su u sretnoj okolnosti, da nas, u okviru ustanova u kojima djeluju, upoznaju s korisnim doprinosima naših sinova na područjima na kojima su djelovali. Na Istoku bilo je tridesetak velikih vezira, isto toliki broj sultanovih zetova, lijep broj sultanovih nanjesnika u Egiptu, Jemenu, Siriji, Perziji, Anadoliji, Rumeliji i Cipru, zatim zakonoša, pjesnika,

književnika, vojskovođa i državnika iz naših krajeva. Bogate su riznice neobrađenih dokumenata, na što smo upozoreni i na ovom trećem zeničkom simpoziju.

Ovom zgodom treba odati puno priznanje Skupštini općine Zenica, Konjica i Sarajeva, Savjetu za naučni rad BiH, Fondu za kulturu SO-e Zenica i radnim organizacijama užeg i šireg područja grada Zenice, koji su svojim priložima pomogli napore radnog kolektiva Muzeja grada Zenice na čelu s požrtvovnim Fikretom Ibrahimpašićem, da se i ovaj njihov treći simpozij održi i uspješno dovede do kraja.

Sam Zbornik je ogledalo rada tih napora, pa ga preporučujemo svim znanstvenim ustanovama i kulturnim radnicima, koji se bave ovom problematikom.

Miroslav Ćorković

HRVOJEV HRVATSKOGLAGOLJSKI MISAL IZ 1405. GODINE

(faksimilirano izdanje)

"Polu milenija od nastanka, Misal Hrvoja Vukčića Hrvatinića - jedan od najdragocjenijih spomenika naše kulturne baštine - izašao je tijekom 1973. godine, u faksimiliranom i transliteriranom izdanju, kao jedna od najkvalitetnijih sinteza naučnoga rada i tehničkih mogućnosti našega stoljeća".

Prva knjiga je faksimilirano izdanje Misala, Akademische Druck - und Verlagsanstalt iz Graza, a druga, kritičko izdanje u latiničkoj transliteraciji cjelovita teksta, štampana je u Tiskarni Ljudske pravice u Ljubljani.

Za izradu faksimila obavljeno je snimanje u biblioteci Sarayi u Carigradu i savršeno je reproduciran tekst, minijature i inicijali u svin nijansama na papiru, koji je vjeran perganeni. Ovo je najljepše iluminirani hrvatskoglagolski rukopis sa 98 minijature i 380 inicijala. Originalne su korice Misala nestale.

Izdavanje ovog faksimiliranog Misala i tiskanje druge knjige realizirano je zajedničkom financijskom pomoći Savjeta za naučni rad SR Hrvatske, Fonda za unapređivanje kulturnih djelatnosti SR Hrvatske i Mladinske knjige iz Ljubljane.

Kako Hrvojev Misal privlači opću pažnju svojim krasnim ilustracijama vrijedno je navesti kako su one razvrstane. To su u prvom redu starozavjetne tene, zatim minijature novozavjetnih tena, čiji se kult širio u našim krajevima. Posebno su u iluminiranom dijelu HM zastupljeni simboli.

Zanimljive su i alegorije njeseci označene prena ljudskim djelatnostima u svakom pojedinom njesecu.

Pisar ovog, hrvatskoglagolskog, Misala bio je Butko. Za iluminatora neznano tko je, no utvrđeno je da je Butko skicirao inicijale, a bojenje i pozlatu prepustio je iluminatoru.